
NAV's bedriftsundersøkelse høsten 2013

NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE HØSTEN 2013

Av Leonid Andreev, Eugenia Vidal-Gil og Kari-Mette Ørbog

Sammendrag

Mangelen på arbeidskraft høsten 2013 er estimert til 25 500 personer. Det er 12 000 færre enn på samme tid i fjor. Varehandel og bygge- og anleggsvirksomhet var næringene med størst mangel på arbeidskraft, med henholdsvis 4 500 og 4 300 personer. Det manglet også 4 000 personer innen helse- og sosialtjenester. Fordelt etter yrker er det høyest estimert mangel på sykepleiere og ulike typer ingeniører.

16 prosent av bedriftene i undersøkelsen oppga at de hadde rekruttert eller forsøkt å rekruttere fra utlandet denne høsten, litt flere enn i fjor. Det vanligste var å rekruttere fra Norden, fulgt av EU-land i Øst-Europa. Det var særlig innen oljenæringen, overnattings- og serveringsvirksomhet, samt jordbruk, skogbruk og fiske at flest bedrifter hadde rekruttert fra utlandet.

Bedriftenes sysselsettingsforventninger for de neste tolv månedene er uendret fra i fjor. 68 prosent av bedriftene venter ingen endring i antall sysselsatte. 23 prosent av virksomhetene venter å ha en høyere bemanning om ett år. 10 prosent venter å ha lavere bemanning. Næringen med høyest andel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året er informasjon og kommunikasjon. Innen transport og lagring er andelen som venter sysselsettingsvekst i samme periode lavest. Innen industrien har undernæringen produksjon av elektronikk høyest andel bedrifter som venter å øke sysselsettingen det neste året, mens trevareprodusentene har den laveste andelen som venter økt sysselsetting.

Innledning

NAV gjennomfører årlig to spørreundersøkelser blant et representativt utvalg av landets offentlige og private virksomheter. Undersøkelsen gir innsikt i etterspørselssiden på arbeidsmarkedet, og om næringslivets og offentlige virksomheters behov for ulike typer arbeidskraft. Hensikten er todelt. Det ene formålet er å presentere et øyeblikksbilde over etterspørselen etter arbeidskraft. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere.

Det andre målet med undersøkelsen er å kartlegge det fremtidige behovet for arbeidskraft. NAVs sysselsettingsbarometer viser om bedriftene venter å oppbemanne, nedbemanne eller om de venter et stabilt antall ansatte det kommende året. Bedriftenes forventninger til fremtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer.

Norges Bank, NHO og Manpower gjennomfører jevnlig undersøkelser om bedriftenes sysselsettingsforventninger og kapasitetsutnyttelsen i ulike næringer og landsdeler. NAVs bedriftsundersøkelse skiller seg fra disse undersøkelsene med å presentere estimert mangel på arbeidskraft i de ulike yrkesgruppene og næringene. Fra og med 2012 ble både spørreskjema, innsamlingsmetode og estimeringsmodell i undersøkelsen endret (se Bedriftsundersøkelsen 2012 i Arbeid og velferd, 2/2012, 20–40). Årets under-

søkelse er utført på samme måte som fjorårets. Dataene er hentet fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). 1 800 virksomheter har svart på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 66. Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet 23. september til 31. oktober 2013.

Rekrutteringsproblemer og mangel på arbeidskraft

Rekrutteringsproblemer er definert som at en bedrift har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller har måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn det de søkte etter i løpet av de siste tre månedene. I alt svarte 15 prosent av bedriftene at de har opplevd rekrutteringsproblemer. Det er 2 prosentpoeng lavere enn på samme tid i fjor.

Av bedriftene som opplevde rekrutteringsproblemer, svarte 68 prosent at de ikke hadde lykkes med å rekruttere den arbeidskraften de søkte etter. De resterende 32 prosentene svarte at de ansatte noen med annen eller lavere formell kompetanse enn det de opprinnelig søkte etter. Det er et tilnærmet likt resultat som i fjor, noe som tyder på at det verken har vært en forbedring eller forverring i bedriftenes muligheter til å få tak i kvalifisert arbeidskraft.

Bedriftene med rekrutteringsproblemer blir bedt om å oppgi om disse problemene skyldes for få eller ingen kvalifiserte søkere på stillingen(e), eller om det har andre årsaker. Av bedriftene med rekrutteringsproblemer oppga 75 prosent at mangel på kvalifiserte

Sammenlignbarhet mellom vår- og høstundersøkelsen

Resultatene fra NAVs to årlige bedriftsundersøkelser er ikke sammenlignbare. Både etterspørselen og mangelen på arbeidskraft varierer med årstiden. Målt ved tilgangen på ledige stillinger er det et klart sesongmønster i etterspørselen etter arbeidskraft. Tilgangen på ledige stillinger er høyest i perioden mars til mai, noe som til en viss grad kan forklares med utlysning av sommerjobber. Videre øker tilgangen på ledige stillinger de første månedene på høsten, før den gjerne går ned fram mot desember. Det at den ene bedriftsundersøkelsen er i februar/mars, mens den andre er i september/oktober vil altså i seg selv gjøre at resultatene ikke er sammenlignbare.

Datainnsamlingen i de to undersøkelsene er også ulik. I vårundersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen. Denne undersøkelsen foregår gjennom postal og elektronisk innsamling, men fylkene kan også benytte telefon eller bedriftsbesøk for å innhente svar. I undersøkelsen høsten 2013 sto Opinion Perduco for datainnsamlingen, og utsending av spørreskjema foregikk både postalt og per e-post. Dette kan påvirke både hvem som svarer og hva som svares, og vil dermed også bidra til at resultatene fra de to undersøkelsene ikke er direkte sammenlignbare.

søkere var årsaken til rekrutteringsproblemen. På samme tid i fjor oppga 85 prosent at mangel på søkere var årsaken til rekrutteringsproblemen.

Størst andel med rekrutteringsproblemer innen undervisning

Figur 1 viser at det er innen undervisning det er høyest andel virksomheter som har problemer med å skaffe arbeidskraft. 70 prosent av virksomhetene i denne næringen oppga mangel på kvalifiserte søkere som årsak (figur 2). Lavest andel bedrifter med rekrutteringsproblemer er det i næringen finansiering- og forsikringsvirksomhet. Her oppga 80 prosent at problemene skyldes for få kvalifiserte søkere.

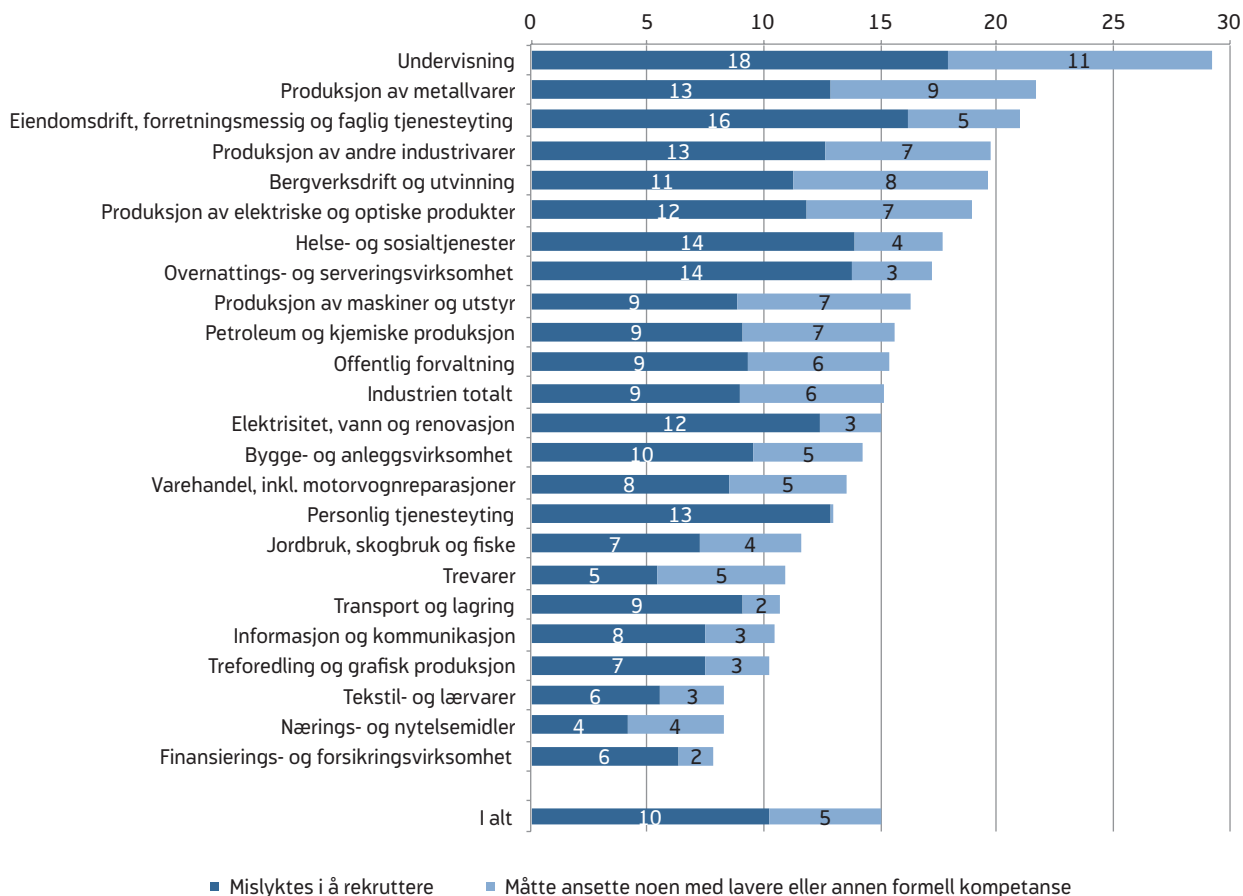
Lavere mangel på arbeidskraft

Mangel på arbeidskraft høsten 2013 er estimert til 25 500 personer. Det er 12 000 færre enn på samme tid i fjor. Sysselsettingsveksten de siste fire kvartalene

har vært noe lavere enn samme periode året før. En del av forklaringen på den lavere mangelen på arbeidskraft kan derfor være lavere etterspørsel etter arbeidskraft. Bedre match mellom tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft kan også være en forklaring på lavere mangel i år.

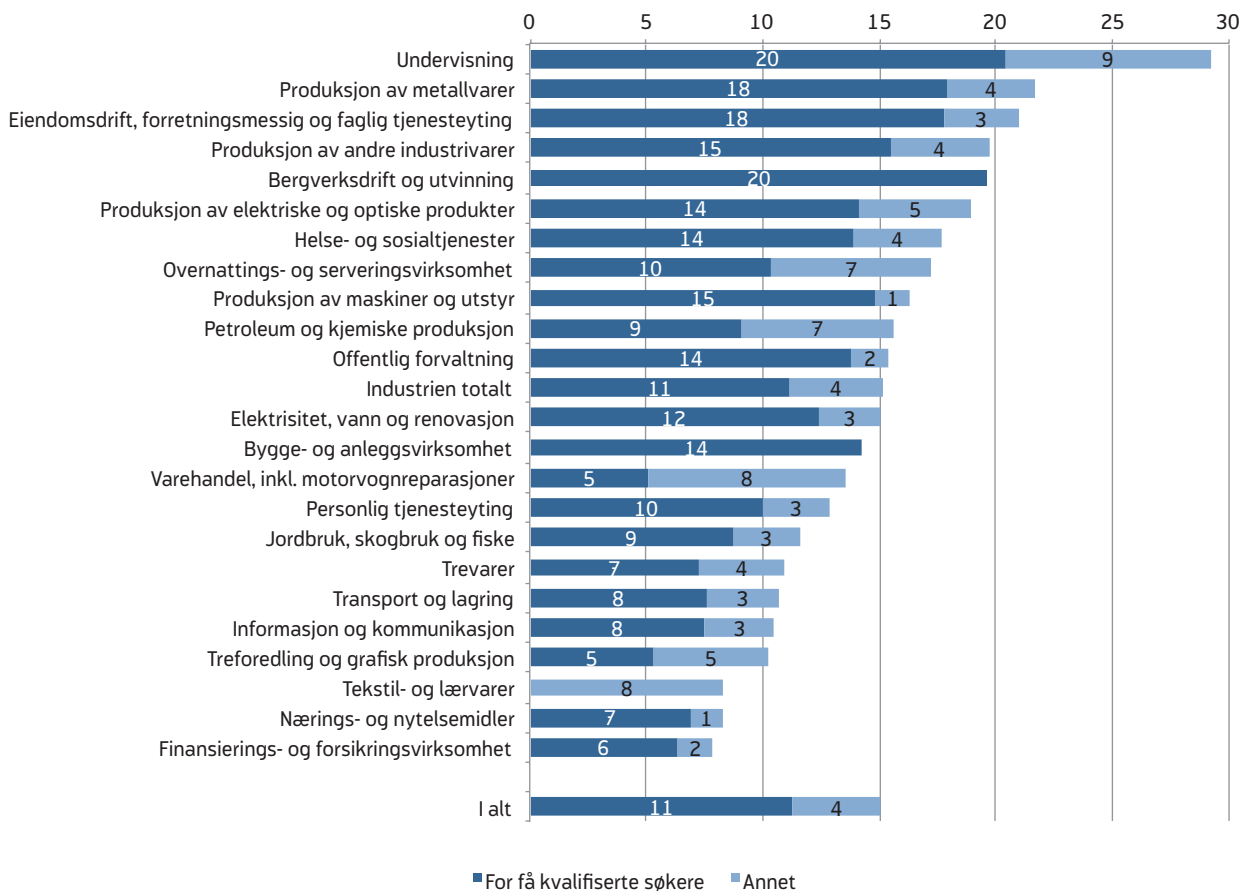
Ettersom dette er en utvalgsundersøkelse og mangelen på arbeidskraft er estimert ved hjelp av en statistisk modell, vil det være usikkerhet knyttet til estimatene. Standardavviket er estimert til 4 600 personer, som betyr at det med 90 prosent sannsynlighet mangler mellom 18 000 og 33 100 personer. Størrelsen på usikkerheten for de forskjellige næringene og de ulike yrkene presenteres i 90-prosents konfidensintervaller i tabell 1 og 2. På grunn av endringer i estimeringsmodellen og spørreskjema fra og med 2012, er mangelen på arbeidskraft i år kun sammenlignbar med resultatene fra i fjor.

Figur 1. Bedrifter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Figur 2. Bedrifter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Vi presenterer resultater for ulike yrker og næringer. Inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som utføres av en ansatt. Innenfor den enkelte næringen vil det finnes et bredt spekter av yrker.

Mangelen på arbeidskraft varierer betydelig mellom næringene. Tabell 1 viser at det er bedrifter innen undervisning og innen bergverksdrift og utvinning som oftest har oppgitt at mangel på kvalifiserte søkere gjør at de har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft. 20 prosent av virksomhetene i begge næringene svarer dette. Mangelen er estimert til 2 000 personer i undervisningsnæringen. Innen bergverksdrift og utvinning er mangelen estimert til 200 personer. Mangelen på arbeidskraft var størst innen varehandel og bygge- og anleggsvirksomhet,

på henholdsvis 4 500 og 4 300 personer. Det manglet også 4 000 personer innen helse- og sosialtjenester.

Tabell 2 viser den estimerte mangelen på arbeidskraft for utvalgte yrker. Disse yrkene hadde den største mangelen på arbeidskraft og usikkerheten knyttet til estimatene var mindre. Det ble estimert mangel for flere yrker enn de som framkommer i tabellen, men estimatene var små og mer usikre, noe som kan henge sammen med at det i utvalget var kun én eller få observasjoner for disse yrkene. Det kan i tillegg være yrker vi ikke får fanget opp blant de bedriftene som har svart. I tabell 2 vises også en stramhetsindikator for yrkene. Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting i disse yrkene, og er derfor et mål på den relative mangelen på arbeidskraft (se egen faktaboks om stramhetsindikatoren). I tabell 3 vises den aggregerte mangelen etter yrkesgruppe.

Mangel på arbeidskraft – Definisjon

For å kartlegge omfanget av bedriftenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av i alt tre spørsmål. Bedriften blir bedt om 1) å besvare om den har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er positivt, bes bedriften om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes bedriften om 3) å oppgi hvor mange stillinger dette omfatter, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos den enkelte bedriften er lik antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet beregnes mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene.

Det vil kunne være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke har fanget opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt en mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fanget opp blant bedriftene som har svart.

I undersøkelsen blir bedriftene også bedt om å oppgi sysselsettingsbehovet i fremtiden. Dette gir oss et anslag på fremtidig etterspørsel etter arbeidskraft, i motsetning til spørsmålet som avdekker mangel på arbeidskraft som kartlegger et øyeblikksbilde. Disse to forholdene på arbeidsmarkedet knytter seg derfor til to forskjellige tidsfaser, noe som kan bidra til at bedriftenes forventninger og rekrutteringsproblemer kan komme i utakt.

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikator uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorerne er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse høsten 2013. Sysselsettingstallene etter næring er hentet

fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk fra 4. kvartal 2012. Sysselsettingen for de ulike yrkene er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser, og er gjennomsnittstall for 2012.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenlignbar mellom næringer som i hovedsak befinner seg i offentlig sektor og næringer som i hovedsak befinner seg i privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige bedrifter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Dette er en viktig årsak til at næringer som offentlig forvaltning, undervisning og helse og sosiale tjenester har en såpass lav stramhetsindikator. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også de enkelte yrkesgruppene.

Størst mangel på ingeniører og ikt-yrker

Høsten 2013 oppga bedriftene størst mangel på arbeidskraft innen ingeniør- og ikt-yrker. Til sammen er mangelen innen disse yrkene estimert til å utgjøre 6 150 personer. Den estimerte mangelen er høyest for yrke «andre ingeniører», med 4 000 personer. I dette yrket klassifiseres mangel på ingeniører som bedriftene har oppgitt uten å spesifisere hvilken type. I noen tilfeller har bedriftene oppgitt hvilken type ingeniør de har mislyktes i å rekruttere på engelsk, sannsynligvis slik de utlyste stillingen, og disse har også blitt inkludert i «andre ingeniører». Det har

resultert i en høy mangel for dette yrket i høstens undersøkelse. Andre yrker med estimert mangel innenfor denne yrkesgruppen er nett- og multimedia utviklere, geologer og geofysiker og sivilingeniører innen bygg og anlegg.

Ved utgangen av november 2013 var det 3 500 helt ledige eller som deltok på tiltak i denne gruppen, en oppgang på 20 prosent fra november 2012. Imidlertid er ingeniør- og ikt-yrker fortsatt en av yrkesgruppene med lavest arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken.

Stor mangel på sykepleiere

Sykepleiere er yrket med nest høyest estimert mangel, på 1 200 personer. Dette er et yrke med svært få arbeidsledige. I november 2013 var det 300 sykepleiere registrert som helt ledige eller som deltok på tiltak. I tillegg til sykepleiermangelen er det estimert en mangel på 500 helsefagarbeidere og

400 legespesialister. Innenfor yrkesgruppen helse, pleie og omsorg er den estimerte mangelen på 3 000 personer. I november 2013 var summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i denne yrkesgruppen på 6 200 personer, ti prosent flere enn i november i fjor.

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft, etter næring. Høsten 2013

Næring	Mangel på arbeidskraft i antall personer	90 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	200	[33, 435]	0,4	9
Bergverksdrift og utvinning	200	[111, 275]	0,3	20
Industrien totalt	1 700	[1244, 2192]	0,7	11
Nærings og nytelsesmidler	200	[18, 416]	0,4	7
Tekstil og lærvarer	-	-	-	-
Trevarer	100	[12, 104]	0,4	7
Treforedling og grafisk produksjon	100	[14, 130]	0,7	5
Petroleum og kjemiske produksjon	100	[23, 105]	0,3	9
Prod. av annen industri	300	[127, 433]	1,4	15
Produksjon av metallvarer	400	[191, 613]	1,2	18
Produksjon av maskiner og utstyr	500	[197, 869]	0,8	15
Produksjon av elektriske og optiske produkter	100	[28, 156]	0,6	14
Elektrisitet, vann og renovasjon	400	[157, 693]	1,5	12
Bygge- og anleggsvirksomhet	4 300	[1678, 6923]	2,1	14
Varehandel, inkl. motorvognreparasjoner	4 500	[333, 8623]	1,2	5
Transport og lagring	600	[129, 1007]	0,4	8
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 100	[14, 2324]	1,3	10
Informasjon og kommunikasjon	1 000	[92, 2321]	1,1	8
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	300	[90, 468]	0,6	6
Eiendomsdrift, forretningsmessig og teknisk tjenesteyting	3 400	[149, 6623]	1,1	18
Offentlig forvaltning	1 400	[812, 1934]	0,9	14
Undervisning	2 000	[1112, 2918]	1,0	20
Helse- og sosialtjenester	4 000	[2327, 5713]	0,8	14
Personlig tjenesteyting	400	[90, 728]	0,4	10
I alt	25 500	[17 973, 33 087]	1,0	11

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Bedriftene mangler over 5 000 fagarbeidere innen industriarbeid

Mangelen på ulike typer fagarbeidere innen industriarbeid er denne høsten estimert til 5 250 personer. Det er flere yrker innen industriarbeid bedriftene har oppgitt mangel på. Energimontører, sveisere og anleggsmaskin- og industrimekanikere er yrkene bedriftene i størst grad mangler.

Mangel på universitets- og høyskolelektorer

Yrker innen undervisning har lenge vært blant dem med lavest arbeidsledighet. 2 000 var registret som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak ved utgangen

av november 2013. Totalt for undervisningsyrker er mangelen estimert til 2 000 personer. Det er i høstens undersøkelse estimert en mangel på 600 universitets- og høyskolelektorer, 400 grunnskolelærere og 250 yrkesfaglærere.

Mangel på bygge- og anleggsarbeidere

Mange bedrifter oppga også at de ikke får ansatt så mange fagarbeidere innen bygge- og anleggsarbeid som de har behov for. Til sammen er mangelen estimert til 2 800 personer. Mangelen er størst etter anleggsmaskinførere, med 750, og tømrere og snekkere, med 650.

Tabell 2. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Høsten 2013

Stilling	Mangel på arbeidskraft i antall personer	90 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator
Andre ingeniører	4 000	[1404, 6616]	17,6 %
Sykepleiere	1 200	[449, 1963]	1,7 %
Energimontører	1 000	[20, 2256]	15,7 %
Anleggsmaskinførere	750	[231, 1273]	3,4 %
Sveisere	700	[209, 1219]	9,4 %
Tømrere og snekkere	650	[105, 1223]	1,3 %
Nett- og multimediautviklere	600	[162, 1084]	33,7 %
Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	600	[287, 959]	2,9 %
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	600	[159, 1067]	2,3 %
Helsefagarbeidere	500	[9, 1039]	0,6 %
Kokker	500	[90, 958]	2,7 %
Grunnskolelærere	400	[127, 653]	0,5 %
Lastebil- og trailersjåfører	400	[97, 659]	1,3 %
Andre yrker innen forretningstjenester	400	[29, 821]	21,7 %
Legespesialister	350	[147, 595]	3,4 %
Forsikrings- og finansmedarbeidere	350	[5, 853]	-
Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	350	[88, 630]	6,2 %
Bakere, konditorer mv.	350	[7, 785]	19,9 %
Andre stasjonære maskinoperatører	300	[6, 659]	52,6 %
Geologer og geofysikere	300	[16, 618]	4,8 %
Elektrikere	300	[57, 553]	1,1 %
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	300	[15, 609]	4,8 %

Yrkesfaglærere	250	[14, 636]	4,7 %
Bil-, drosje- og varebilførere	250	[5, 608]	1,1 %
Andre montører	250	[5, 578]	37,4 %
Frisører	250	[5, 538]	1,8 %
Andre bygningsarbeidere	250	[5, 555]	12,3 %
Tele- og IKT-installatører	250	[5, 547]	4,5 %
Andre håndverkere	250	[25, 483]	13,2 %
Andre administrative ledere	250	[73, 399]	2,1 %
Møbelsnekkere	200	[3, 407]	8,3 %
Automatikere	200	[6, 404]	2,5 %
Montører av mekaniske produkter	150	[3, 342]	13,1 %
Andre salgsmedarbeidere	150	[3, 331]	21,4 %
Psykologer	150	[25, 289]	1,5 %
Arbeidsleder, bygg og anlegg	150	[12, 331]	2,5 %
Ledere av logistikk og transport mv.	150	[10, 318]	1,7 %
Andre lærere	150	[1, 275]	2,0 %
Renholdere i bedrifter	100	[4, 214]	0,2 %
Andre helseyrker	100	[0, 208]	24,8 %
Andre yrker innen offentlig forvaltning	100	[20, 188]	2,2 %
Jurister og advokater	100	[5, 208]	0,9 %
Allmennpraktiserende leger	100	[19, 173]	0,7 %
Programvareutviklere	100	[4, 159]	0,6 %
Finans- og investeringsrådgivere	100	[4, 154]	1,8 %
Elektronikkingeniører	50	[5, 146]	0,6 %
Vernepleiere	50	[3, 127]	0,8 %
Andre sivilingeniører (unntatt elektroteknologi)	50	[3, 122]	1,1 %
Salgskonsulenter innen tekniske og medisinske produkter	50	[3, 122]	0,7 %
Lektorer mv. (videregående skole)	50	[3, 114]	0,2 %
Radiografer mv.	50	[4, 116]	1,7 %
Ledere av IKT-enheter	50	[3, 97]	1,0 %
Andre lærere i estetiske fag	50	[2, 88]	3,6 %
Arkivarer og kuratorer	50	[2, 83]	2,3 %
Driftsteknikere, IKT	50	[3, 86]	0,3 %
Ledere av utdanning og undervisning	50	[2, 72]	0,4 %
Ledere av helsetjenester	50	[2, 66]	0,5 %
Regnskapsførere	50	[2, 61]	0,1 %

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 3. Estimert mangel på arbeidskraft for aggregerte yrkesgrupper. Høsten 2013

Yrkesgruppe	Mangel	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i november 2013
Ledere	250	900
Ingeniør- og ikt-fag	6 150	3 500
Undervisning	2 000	2 000
Akademiske yrker	350	1 300
Helse, pleie og omsorg	3 000	6 200
Barne- og ungdomsarbeid	50	5 300
Meglere og konsulenter	200	2 100
Kontorarbeid	1 600	7 500
Butikk- og salgsarbeid	250	10 700
Jordbruk, skogbruk og fiske	150	2 100
Bygg og anlegg	2 800	9 400
Industriarbeid	5 250	9 200
Reiseliv og transport	1 800	8 800
Serviceyrker og annet arbeid	1 200	9 700
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	-	7 500
I alt	25 500	86 300

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Rekruttering fra utlandet

I høstens undersøkelse spurte vi bedriftene om de hadde rekruttert eller forsøkt å rekruttere arbeidskraft fra utlandet i løpet av de siste tre månedene, og i så fall fra hvilket land. Bedriftene kunne huke av for mer enn ett land når de svarer på dette. Vi har dermed spurt om rekruttering fra utlandet for samme tidsrommet som vi spør om de har opplevd rekrutteringsproblemer, mens vi tidligere spurte om bedriftene forventet å rekruttere fra utlandet det kommende året. Det gjør at vi nå kan se om bedrifter som oppga å ha rekrutteringsproblemer i større grad har forsøkt å rekruttere fra utlandet.

Vanligst å rekruttere fra Norden

I alt 16 prosent av bedriftene oppga i høstens undersøkelse at de har rekruttert eller forsøkt å rekruttere fra utlandet de siste tre månedene, noe som er en litt større andel enn i fjor. Det er nesten utelukkende fra

land i Europa at bedriftene har hentet arbeidskraft. Flest bedrifter oppga å ha rekruttert fra Sverige, Polen, Danmark og Litauen. Fra tabell 4 kan vi se at nesten førti prosent av bedriftene som har rekruttert fra utlandet har rekruttert fra et nordisk land. Nesten like mange har rekruttert fra EU-land i Øst-Europa. Sammenliknet med resultatene fra høsten 2012 er det en lavere andel bedrifter som oppga å ha rekruttert fra Vest-Europa utenom Norden. Det er Storbritannia og Spania som er vanligst å rekruttere fra av de vesteuropeiske landene utenfor Norden.

Tabell 4. Prosentandel av bedriftene som har forsøkt å rekruttere fra utlandet, etter hvilken region de har rekruttert fra

Region	Prosentandel av utenlandsrekrutteringene	
	2012	2013
Norden	31	39
Vest-Europa ellers	29	15
EU-land i Øst-Europa	28	36
Øst-Europa ellers	8	4
Prosentandel Europa	96	93
Prosentandel utenfor Europa	4	7

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Bedrifter med rekrutteringsproblemer forsøker oftere utlandet

Når vi ser på sammenhengen mellom rekrutteringsproblemer og rekruttering fra utlandet de siste tre månedene, ser vi at det er en klart høyere andel av de som har opplevd rekrutteringsproblemer de siste tre månedene som har forsøkt å rekruttere fra utlandet i den samme perioden. I alt 29 prosent av bedriftene som har opplevd rekrutteringsproblemer har forsøkt å rekruttere fra utlandet, mot 13 prosent av bedriftene som ikke har opplevd rekrutteringsproblemer. Samtidig vil dette trolig variere en del med hvilke yrke og næring det er snakk om. For mange bedrifter vil også det å rekruttere fra utlandet gjøre at de får tak i arbeidskraften de har behov for, og dermed unngår rekrutteringsproblemer.

Vanligst å rekruttere fra utlandet i oljebransjen

Det er vanligst å rekruttere fra utlandet innen næringen bergverksdrift og utvinning. Her har om lag en

av tre bedrifter rekruttert fra utlandet i løpet av de siste tre månedene. Flest virksomheter oppga å ha hentet arbeidskraft fra Danmark, Storbritannia og Polen.

Det er også vanlig å rekruttere fra utlandet innen overnattings- og serveringsvirksomhet og jordbruk, skogbruk og fiske. I begge disse næringene er det store sesongvariasjoner i arbeidsmengden, og dermed behov for ekstra arbeidskraft i høysesongen. I overnattings- og serveringsvirksomhet var det vanligst å rekruttere fra Polen og Sverige, mens det var vanligst å rekruttere fra Polen, Latvia og Litauen innen jordbruk, skogbruk og fiske.

Av bygge- og anleggsbedriftene oppga 19 prosent at de har rekruttert fra utlandet de siste tre månedene. Alle bedriftene i næringen som svarte at de hadde

mislyktes i å rekruttere arbeidskraft oppga at for få kvalifiserte søkere var grunnen til dette.

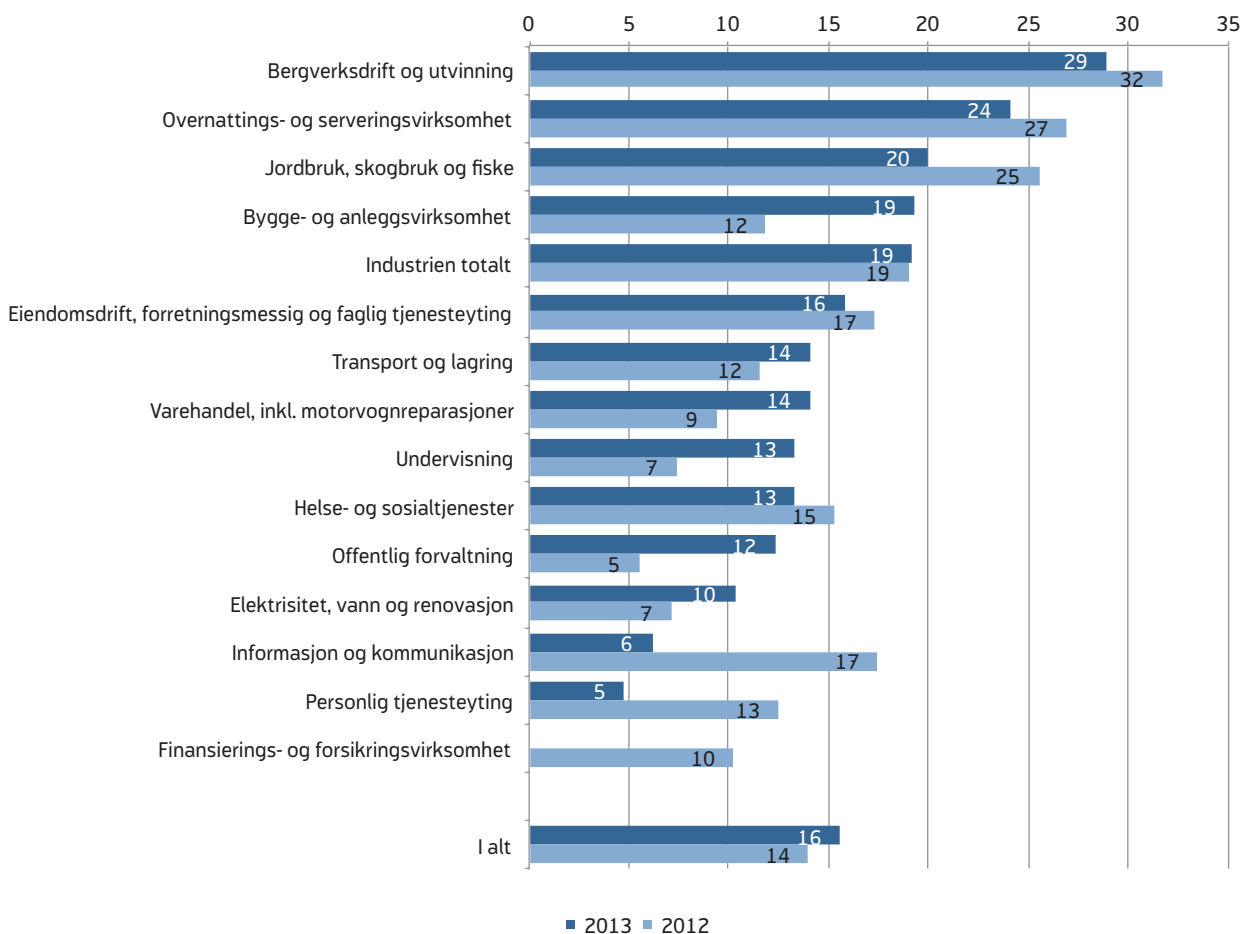
For industrien samlet svarte 19 prosent av bedriftene at de hadde rekruttert eller forsøkt rekruttert fra utlandet, men det var forskjeller mellom næringene. Figur 4 viser at størst andel bedrifter innen nærings- og nytelsesmiddelproduksjon og innen produksjon av maskiner og utsyr svarte at de hadde rekruttert fra utlandet de siste tre månedene. I begge disse næringene var det vanligst å rekruttere fra Polen og Sverige.

Bedriftenes sysselsettingsforventninger

Uendrede forventninger

Høstens bedriftsundersøkelse viser at sysselsettingsforventningene for det neste året er lite endret fra i fjor. De aller fleste bedriftene venter uendret syssel-

Figur 3. Bedrifter som har rekruttert eller forsøkt å rekruttere fra utlandet, etter næring. Prosentandeler

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

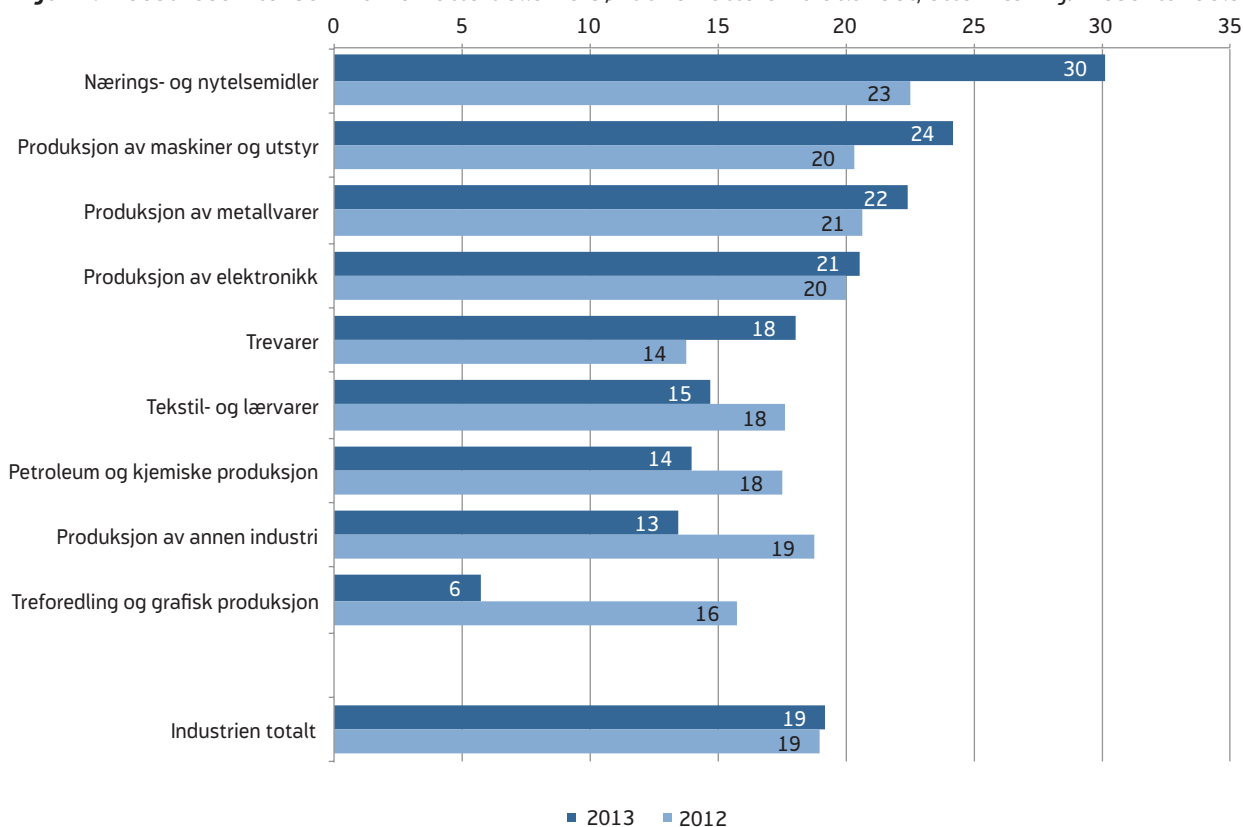
setting (tabell 5). Andelen bedrifter som svarer at de forventer å nedbemanne er på 10 prosent, samme andel som i fjorårets høstundersøkelse. Andelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er på 23 prosent, som er en marginal forbedring fra høsten 2012. Nettoandelen som forventer sysselsettingsvekst er dermed 13 prosent.

Til tross for at bruttonasjonalproduktet (BNP) for Fastlands-Norge vokste med 3,4 prosent og sysselsettingen ifølge nasjonalregnskapet økte med 2,2 prosent i 2012, avtok veksten betraktelig i fjerde kvartal. Dette påvirket trolig resultatene i fjorårets høstundersøkelse, da det ble registrert lavere sysselsettingsforventninger enn i 2011. Utviklingen hittil i år har bekreftet disse forventningene. Tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR) viser at Fastlands-BNP kun økte med 1,7 prosent i de første tre kvartalene i 2013 mot 3,8 prosent i samme periode i fjor, målt i årlig rate. KNR-tall viser også at sysselsettings-

veksten i årets tre første kvartaler har vært lavere enn i tilsvarende periode i 2012 (1,6 prosent i år mot 2,1 prosent i fjor, målt i årlig rate). Resultatene fra høstens bedriftsundersøkelse tyder på at de norske bedriftene forventer at den svakere utviklingen i norsk økonomi skal fortsette i 2014 og at sysselsettingsveksten i de fleste næringene blir begrenset.

Figur 5 viser at sysselsettingsforventningene er høyere enn høsten 2012 innen finansnæringen, varehandel, personlig tjenesteyting, helse og sosialtjeneste, informasjon og kommunikasjon. Næringene bergverk og utvinning, eiendomsdrift, overnatting og serveringsvirksomhet har lavere sysselsettingsforventninger enn i fjor. Mange av bedriftene i transport og lagring forventer nedbemanning, men andelen bedrifter som venter dette er lavere enn i fjor. I offentlig forvaltning har forventningene snudd fra negative til positive i år.

Figur 4. Industribedrifter som har rekruttert eller forsøkt å rekruttere fra utlandet, etter næring. Prosentandeler

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 5. Sysselsettingsforventninger. Prosentandel bedrifter som venter økt, redusert eller uendret sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoøkning
2008 Høst	12	59	28	16
2009 Høst	13	57	30	17
2010 Høst	13	59	28	15
2011 Høst	9	60	31	22
2012 Høst	10	68	22	12
2013 Høst ¹	10	67	23	13

1 Resultatene fra 2012 og 2013 er ikke direkte sammenliknbare med tidligere år. Se faktaboks «Endringer i Bedriftsundersøkelsen» i artikkelen Bedriftsundersøkelsen våren 2012 i Arbeid og velferd, 2/2012, 20–40.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

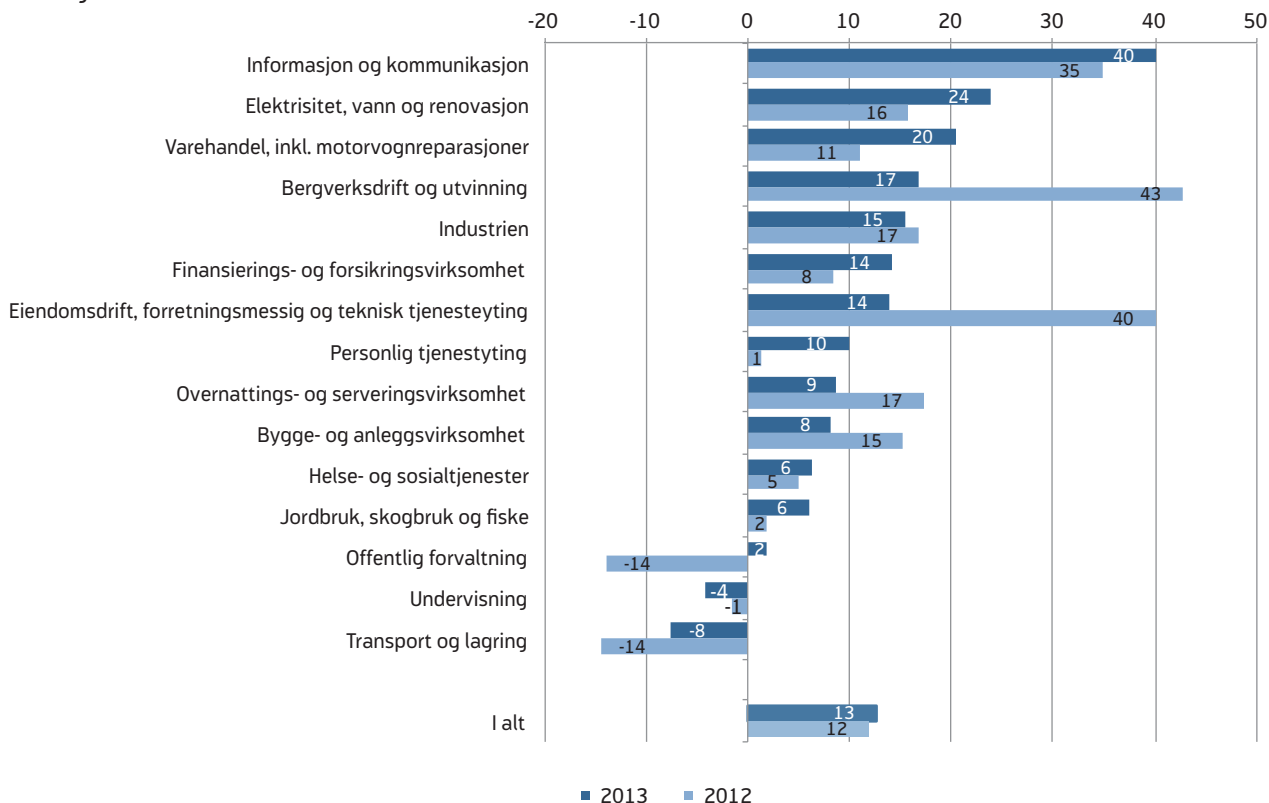
NAVs sysselsettingsbarometer

Sysselsettingsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Tallverdien i sysselsettingsbarometeret viser differansen mellom prosentvis andel virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og prosentvis andel virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på høy etterspørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

Tabell 6. Sysselsettingsforventninger etter næring. Prosentandel bedrifter som venter økt, redusert eller uendret sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoøkning
Jordbruk, skogbruk og fiske	4	85	10	6
Bergverksdrift og utvinning	13	57	30	17
Industrien totalt	10	64	26	15
Nærings og nytelsesmidler	16	66	18	3
Tekstil og lærvarer	11	71	17	6
Trevarer	15	76	9	-6
Treforedling og grafisk produksjon	16	66	18	2
Petroleum og kjemiske produksjon	12	54	35	23
Produksjon av annen industri	9	60	31	22
Produksjon av metallvarer	9	66	25	15
Produksjon av maskin og utstyr	3	65	32	29
Produksjon av elektriske og optiske produkter	7	47	45	38
Kraft- og vannforsyning og renovasjonsvirksomhet	9	58	33	24
Bygge- og anleggsvirksomhet	15	62	23	8
Varehandel, inkl. reparasjon av motorvogner	7	66	27	20
Transport og lagring	17	74	9	-8
Overnattings- og serveringsvirksomhet	5	81	14	9
Informasjon og kommunikasjon	6	48	46	40
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	8	69	22	14
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	9	68	23	14
Offentlig forvaltning	15	68	17	2
Undervisning	15	74	11	-4
Helse og sosialtjeneste	8	79	14	6
Andre sosiale og personlige tjenester	11	68	21	10

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Figur 5: NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Høyest forventninger innen informasjon og kommunikasjon

Nettoandelen bedrifter innen informasjon og kommunikasjon som forventer oppbemanning det kommende året er på 40 prosent, opp fra 35 prosent høsten 2012. Mens andelen bedrifter som svarer at de venter å oppbemanne ikke har endret seg, er det færre som venter nedbemanning enn i fjor. Selv om produksjonen i næringen har falt i løpet av årets tre første kvartaler, har sysselsettingen i samme periode økt med 0,5 prosent, målt i årlig rate. Bedriftenes svar på høstens undersøkelse tyder på at sysselsettingen innen informasjon og kommunikasjon kan fortsette å vokse i samme takt de neste tolv månedene.

Mer positive forventninger innen varehandel

Varehandel, inkludert motorvognreparasjoner, er næringen hvor nettoandelen av bedrifter med positive sysselsettingsforventninger har økt mest sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Nettoandelen av

bedrifter som venter økning i sysselsettingen er denne høsten på 20 prosent, 9 prosentpoeng høyere enn i fjor. Denne bedringen skyldes at det i år er en større andel bedrifter som venter oppbemanning enn i fjor, mens det er færre som forventer uendret sysselsetting. Produksjonsutviklingen i næringen har imidlertid vært svak hittil i år, med nedgang i andre og tredje kvartal ifølge sesongjusterte KNR-tall. Fallet var spesielt betydelig i det tredje kvartalet, da produksjonen gikk ned med 0,8 prosent.

Sysselsettingen i næringen falt også i tredje kvartal, slik at veksten fra første til tredje kvartal samlet ble på 0,3 prosent, målt i årlig rate. Dette er en stor næring som sysselsetter mange. I tredje kvartal i år arbeidet 13,5 prosent av alle sysselsatte innen varehandel, ifølge KNR. Resultatene fra høstens undersøkelse peker på noe høyere sysselsettingsvekst i denne næringen de neste tolv månedene.

Færre forventer økt sysselsetting i bergverksdrift og utvinning

Nettoandelen av bedrifter innen bergverksdrift og utvinning som venter økning i sysselsettingen er nå på 17 prosent, mot 43 prosent høsten 2012. Sysselsettingen i disse næringene steg med 2,7 prosent fra første til tredje kvartal 2013, målt i årlig rate, noe som er høyere en den gjennomsnittlige sysselsettingsveksten hittil i år. Målt i antall sysselsatte er imidlertid dette en liten næring. Næringens andel av samlet sysselsettingen var 2,4 prosent i tredje kvartal 2013, og påvirker derfor i liten grad de totale sysselsettingsendringene.

Fortsatt negative forventninger innen transport og lagring

Næringen transport og lagring består av post og distribusjonsvirksomhet, samt passasjer- eller godstransport på vei, jernbane, lufttransport eller sjøtransport. Selv om denne næringen er den mest pessimistiske i høstens bedriftsundersøkelse, har nettoandelen bedrifter innen transport og lagring som venter sysselsettingsvekst det kommende året blitt mindre negativ i år. Dette skyldes at andelen bedrifter som venter å nedbemanne har falt siden forrige høstundersøkelse, fra 29 til 17 prosent, og flere venter uendret sysselsetting.

Færre venter oppbemanning innen bygg og anlegg

Tallene fra KNR viser en svakere vekst i boliginvesteringene fra første til tredje kvartal i år enn i fjor. Svak prisvekst på boligmarkedet har gitt utslag i en reduksjon i antall igangsatte boliger i årets tre første kvartaler. I tredje kvartal var det registrert nesten 14 prosent færre igangsatte og 5 prosent færre fullførte boliger enn i tredje kvartal 2012. Utviklingen hittil i år kan forklare at bedriftene innen bygge- og anleggsnæringen forventer lavere sysselsettingsvekst enn det de gjorde for ett år siden. Nettoandelen av bedrifter som venter økt sysselsetting er 8 prosent i høstens undersøkelse, mot 15 prosent høsten 2012. Endringen skyldes at en lavere andel av bedriftene forventer å oppbemanne, mens en høyere andel forventer uendret sysselsetting. Sysselsettingsveksten i næringen var på 1,9 prosent i årets tre første kvartaler målt i årlig rate, noe som innebærer en oppbremsing i forhold til samme periode i 2012.

Resultatene fra høstens bedriftsundersøkelse kan tyde på en lavere sysselsettingsvekst i bygge- og anleggsnæringen det neste året.

Blandede forventninger i offentlig sektor

I underkant av en tredel av alle sysselsatte i Norge jobbet i offentlig sektor i 2012. I tidligere undersøkelser har vi sett at sysselsettingsforventningene i offentlig sektor pleier å være veldig lave, og dette er også tilfellet i høstens bedriftsundersøkelse.

Mest negative er undervisning, hvor det i høst var 4 prosent flere som svarte at de vil måtte nedbemanne det neste året enn det var som ventet å oppbemanne. Dette er en forverring fra høsten 2012, da nettoandelen som forventet nedgang kun var 1 prosent. Mesteparten av endringen fra 2012 innen undervisning skyldes at en mindre andel bedrifter forventer høyere sysselsetting. Nesten tre fjerdedeler av bedriftene svarer at de venter uendret bemanning det neste året.

Innen helse- og sosialtjenester er forventningene i høstens undersøkelse marginalt bedre enn i fjor. Nettoandelen som venter økt sysselsetting har økt fra 5 prosent høsten 2012 til 6 prosent høsten 2013. Det er en høyere andel bedrifter som venter uendret sysselsetting enn i fjor. Sysselsettingsforventningene innen helse- og sosiale tjenester har vært relativt stabile i hele perioden NAV har gjennomført høstundersøkelsen. Sysselsettingsvekst i denne perioden har også vært forholdsvis stabil, på 2,5 prosent i snitt. Hittil i år har veksten vært lavere, på 1,4 prosent fra første kvartal 2013 til tredje kvartal 2013, målt i årlig rate.

Innen offentlig forvaltning har sysselsettingsforventningene snudd fra i fjor, slik at nettoandelen har gått fra -14 prosent til 2 prosent. Det skyldes at det er en lavere andel som forventer å nedbemanne enn i fjor, mens andelen som forventer å oppbemanne har økt. Selv om nettoandelen i fjorårets undersøkelse var negativ, har sysselsettingen innen offentlig forvaltning økt i de tre første kvartalene i år med 2,4 prosent beregnet i årlig rate. Høstens resultat kan dermed tyde på at denne sysselsettingsveksten kan fortsette de neste tolv månedene.

Lavere sysselsettingsforventninger innen eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting

Denne næringen er fortsatt blant de med størst andel bedrifter som venter økt sysselsetting det kommende året, men denne andelen har falt fra over 45 prosent i fjor til 23 prosent i år. Nettoandelen som venter økning er dermed bare 14 prosent mot 40 prosent i fjor. Sysselsettingen i denne næringen utgjorde over 10 prosent av sysselsettingen i Norge i tredje kvartal 2013. Veksten i sysselsettingen fra tredje kvartal 2012 til tredje kvartal 2013 var på 2,7 prosent, tilsvarende 7 300 personer. Høstens bedriftsundersøkelse tyder på at sysselsettingsveksten i denne næringen kommer til å bremse noe opp det neste året.

Stabile forventninger i industrien

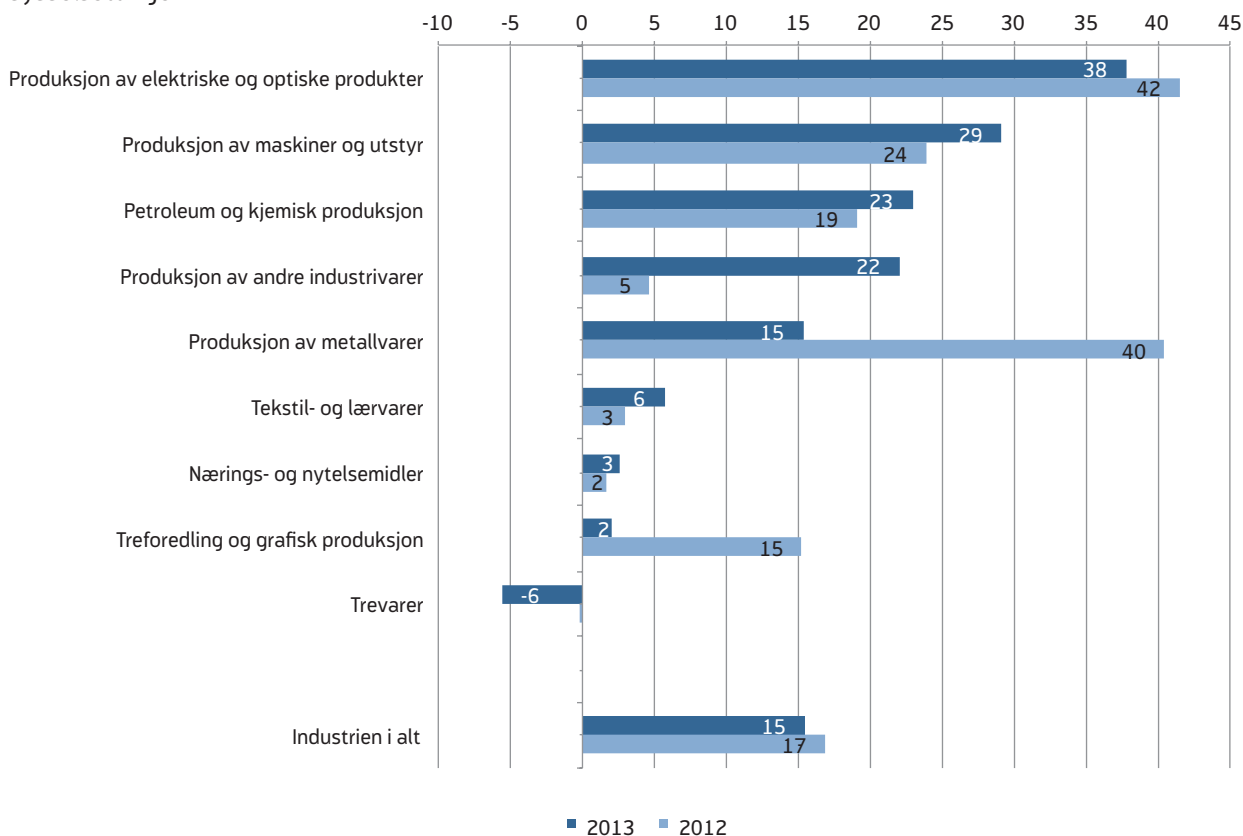
Målt i årlig rate gikk produksjonen i industrien opp med 7 prosent i de tre første kvartalene, viser tall fra

KNR. Oljerelaterte næringer og den tradisjonelle industrien viser fortsatt ulike utviklingsmønstre. Bruttoproduktet innen produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner og verftsindustri vokste betydelig i de tre første kvartalene i 2013. Produksjon i tradisjonelle industrinæringer som trelast, treforedling, papir og møbelproduksjon og metaller har gått ytterligere ned i denne perioden. Sysselsettingen i industrien steg med 1 prosent i årets tre første kvartal, målt i årlig rate.

Ifølge SSBs konjunkturbarometer for industrien, har utsiktene for årets fjerde kvartal bedret seg. Det er forventet høyere industriproduksjon. Bedringen skyldes økt etterspørsel fra både eksport- og hjemmemarkedet. Konjunkturbarometeret viser også at sysselsettingen forventes å stige litt i industrien i samme periode.

For industrien samlet er nettoandelen som venter sysselsettingsøkning det kommende året på 15 pro-

Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandelen bedrifter innen industrien som forventer økning i sysselsettingen

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

sent, og det er 2 prosentpoeng lavere enn på samme tid i 2012 (figur 6). Nedgangen skyldes at en litt lavere andel bedrifter venter å oppbemanne det kommende året og at en litt høyere andel venter uendret sysselsetting. Det er stor variasjon mellom de ulike delene av industrinæringen. Bedrifter innen produksjon av elektriske og optiske produkter, sammen med bedriftene innen produksjon av maskin og utstyr, har størst andel som venter å oppbemanne. Størst bedring i sysselsettingsforventningene er å finne innen «produksjon av andre industrivarer»², med en økning i nettoandelen som venter oppbemanning fra 5 prosent i 2012 til 22 prosent i 2013. I næringen produksjon av metallvarer er det motsatte tilfellet, og næringen har gått fra svært høye sysselsettingsforventninger høsten 2012 til mer moderate forventninger i høstens undersøkelse. Bedriftene innen treforedling og grafisk produksjon har også hatt en betydelig nedgang i nettoandelen som venter oppbemanning. Det er kun innen trevareindustri at flere bedrifter venter å nedbemanne enn å oppbemanne.

Metodisk vedlegg

Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av bedrifter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle bedrifter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle bedrifter med mer enn 200 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er bedrifter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE). Det trekkes et utvalg som med 90 prosent sannsynlighet skal fastslå et punktestimert som ligger innenfor et konfidensintervall på 10 prosent for et ja/nei-spørsmål.

.....

2 Bransjen omfatter industriproduksjon som ikke er nevnt annet sted, for eksempel produksjon av smykker, musikkinstrumenter, sportsartikler, spill og leker, medisinsk og tannteknisk utstyr, sikkerhets- og verneutstyr, koster og børster, blyanter mv.

Innsamling av data

Det stilles i alt seks spørsmål i undersøkelsen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare via internett eller postalt. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblemer innenfor spesifikke yrker.

Analyse

I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel bedrifter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende året. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall bedrifter i næringen og antall bedrifter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store bedrifter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store bedrifter i populasjonen.

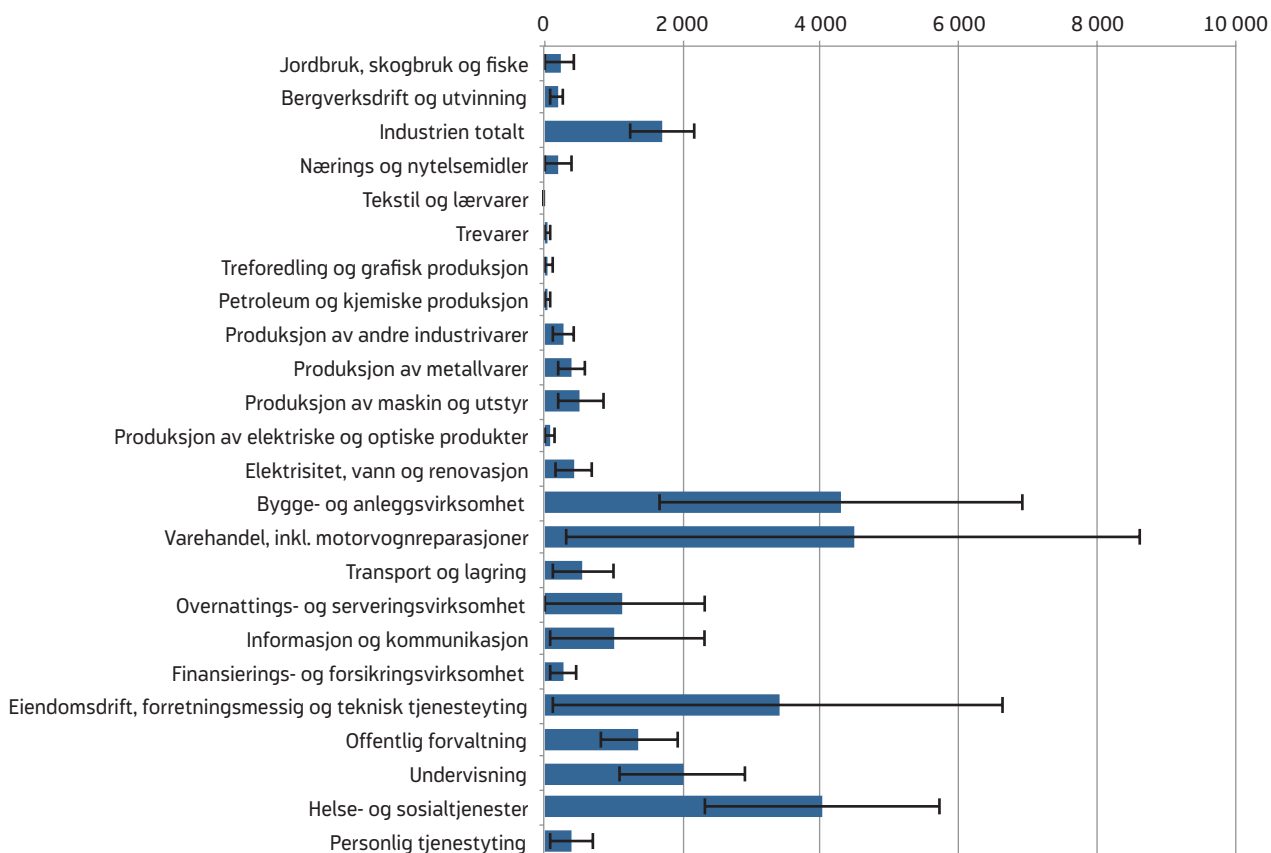
Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til bedriftenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Usikkerhet

Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre bedrifter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenlignet med andre.

I figur 7 fremstilles konfidensintervallene for estimert mangel på arbeidskraft etter næring. Den faktiske mangelen vil med 90 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figuren. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget.

Figur 7: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Spørreskjema

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Antall ansatte i dag: _____

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Sett kun ett kryss.

Flere enn i dag

Like mange som i dag

Færre enn i dag

3. Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med mislyktes menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

- Ja Gå til spørsmål 4.
- Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse Gå til spørsmål 4.
- Nei Gå til spørsmål 6.

4. Hva skyldes dette:

- Ingen/for få kvalifiserte søkere Gå til spørsmål 5.
- Annet Gå til spørsmål.

5. Innen hvilke yrker har dere mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.

6. Har dere rekruttert/forsøkt å rekruttere arbeidskraft fra andre land de siste tre månedene, i så fall fra hvilke land?

Dette gjelder ikke utenlandske statsborgere som allerede er bosatte i Norge. Spørsmålet inkluderer også innleie av arbeidskraft fra utenlandske firmaer i utlandet. Flere kryss mulig.

- Danmark Nederland Spania
- Finland Polen Sverige
- Island Portugal Storbritannia
- Latvia Romania Tyskland
- Litauen Russland Annet: _____
- Nei, ikke rekruttert/forsøkt å rekruttere fra utlandet

UTGIVER
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5
St. Olavs plass
0130 Oslo

Ombrekking: 07 Media – 07.no

